

Ristikoiden nimet

Aika suuri osa ilmestyvistä ristikkolehdistä antaa julkaisemilleen ristikoiden nimet. Tarkastellaan lähemmin tuota ilmiötä.

Lehtijutussa jutun otsikko on yleensä jonkinasteinen tiivistelmä jutun sisällöstä. Lupausta siitä, mitä tuleman pitää. Se houkuttelee sukeltamaan juttuun sisälle. Ristikossa nimi/otsikko ei palvele samaa tarkoitusta. En usko, että yksikään ratkoja päättää, alkaako ratkoa juuri tuota ristikkoa sen nimen perusteella.

Minusta on hyvä, jos ristikolla on nimi. Se jollakin lailla yksilöi tehtävää, antaa sille oman tunnusmerkkinsä. Minkälaisia nuo tunnusmerkit nykyisin ristikoiden nimissä ovat?

Aika suuri osa nimistä on kuivan asiallisia. Nimet keksitään yleensä lehden toimituksessa. Lyhyt asiapitoinen nimi liepee kaikkein helpoin keksittävä. Yhtä lehteä kohti noita nimeämisistä on 15–70 kpl eli jonkun verran aikaa niiden parissa toimituksissa menee.

Joskus nimen yksityiskohtaisuutta lisätään. Nimeen saatetaan lisätä myös informaatiota. Silloin niistä tulee pitempiä. Näistä esimerkkeinä vaikkapa "Perustuu Kantelettaren kansanrunoon", "Vieraslaji Himalajalta", "Carl von Linnén nimeämä" ja "Myrkytysvaara – ei suositella enää ruoaksi". Tämänkaltaista nimeä raken-

nettaessa täytyy jonkin verran tehdä taustatyötä ja tutkia faktoja, kertoo toimituksen viitseliäisyydestä.

Ristikot ovat parhaimmillaan nokkelia, sanoilla leikitteleviä. Samoin ovat mielestäni ristikoiden nimet. Sellaisten rustaaminen vaatii kaikkein eniten, ehkä vähän pitempääkin pohtimista.

Joskus nimenanto epäonnistuu – pahastikin. Kerran ponnistelin aika lailla, jotta ristikon sanastoon ei tullut yhtään a-, o-, eikä u-kirjainta. Toimitus antoi ristikolle nimeksi Aaton ristikko. Kun tarkoitukseeni oli, että ratkojille vähitellen paljastuu tuo rakenteellinen harvinaisuus ja tuottaa aiheellista hyvänolontunnetta. Aivan toisella tavalla onnistui aikanaan sanaristikoseuran jäsenlehti Sanaseppo. Siinä oli Vuokilan Erkin laatima krypto, jonka nimeksi oli laitettu Auringonjumala (kyseessä muinainen jumala Aton).

Olen pitkään laatinut ristikoiden pääkuvalauseet rimmaavat. Arvatkaa harmittaako, kun ristikon nimeksi on laitettu (tämä varsin usein) Riimittelyä! Siinä menee ratkojalta keksimisen ilo.

Olen aika pitkään hakenut eräiden ristikoiden pääkuvalauseet suoraan iskelmäteksteistä. Tuntuu hyvältä, kun näihin on löydetty nimi toisesta kohtaa samaa tekstiä.

Sananlaskua mukaillen: ei nimi ristikkoa pahenna – mutta voi parhaimmillaan tuoda mukavan lisäfiilingin ratkojalle.

Antti Skyttä

antti.skytta@ristikkoakatemia.fi

Lähetetään ristikkoaiheisia kysymyksiä ja mielipiteitä osoitteeseen kysymys@ristikkoakatemia.fi